

изведения спрямо регионалния и локален вариант на историческата ситуация „най-работещ“ се оказа принципът на изграждане на фолклорната „биография“ на хайдутина и хайдушката дружина в съчетание с логиката на тематичната последователност в произведенията от хайдушкия фолклорен цикъл. Този принцип се превърна и в база за немалка част от анализа в изложението.

Проследяването на фолклорната „биография“ на хайдутина и хайдушката дружина предостави в най-голяма степен възможност за разкриване на отношенията хайдушки фолклор-хайдутство, тъй като в нея намират място вариантите на образа на хайдутина, в които са осмислени всички аспекти на неговото битие. Тази „биография“ е плод на отношението на фолклорното съзнание към едно историческо явление, в чийто конкретен образ са възплътени наследени представи за героичното, определени нравствени критерии, новите изисквания към личността в новата историческа ситуация и не на последно място знанията за тази личност.

Всичко това се осмисля чрез множество мотиви, теми и идеи в Сливенския хайдушки фолклор, реализирани във впечатляваща вариантност на сюжетите, чийто анализ показва, че изграждането на образа на хайдутина представлява сложен и противоречив процес, в който идеите невинаги имат еднозначен смисъл.

Решаващо в отношението към хайдутина е възприемането му като извънзаконник, разбирано в няколко аспекта, които бяха изтъкнати. Това обяснява и съжителството на образите на хайдутина разбойник и хайдутина защитник, което в никакъв случай не е изразено в категоричен поляризиран вид. Разбойникът е неотделима съставна част от образа на хайдутина като цяло. Разбойничеството, като елемент, битова и в късните произведения в хайдушкия фолклор, повлияни изцяло от революционните идеи на Възраждането. Особено силно той се запазва в преданията, в които образът на хайдутина и хайдушката дружина се реализират чрез хайдушкото съкровище, придобито чрез обир на „хазна“. Но независимо от неприемливото поведение и морал на хайдутина разбойник той си остава етнически свой.¹